

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 430/2014-102

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 17. februára 2015 v senáte zloženom z predsedu Ľubomíra Dobríka a zo sudkyne Jany Baricovej a sudcu Rudolfa Tkáčika vo veci sťažnosti štátneho podniku Vojenské lesy a majetky Slovenskej republiky, š. p., Lesnícka 23, Pliešovce, zastúpeného advokátom JUDr. Milošom Barbušom, Štúrova 13, Bratislava, pre namietané porušenie jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva na rovnosť účastníkov v konaní podľa čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva na vyjadrenie sa ku všetkým vykonávaným dôkazom podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 43 Cob/166/2012 z 31. októbra 2012 a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 Obdo 7/2013 z 31. marca 2014 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo štátneho podniku Vojenské lesy a majetky Slovenskej republiky, š. p., Lesnícka 23, Pliešovce, na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru

o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 43 Cob/166/2012 z 31. októbra 2012 porušené bolo.

2. Základné právo štátneho podniku Vojenské lesy a majetky Slovenskej republiky, š. p., Lesnícka 23, Pliešovce, na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 Obdo 7/2013 z 31. marca 2014 porušené bolo.

3. Rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 43 Cob/166/2012 z 31. októbra 2012 a uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 Obdo 7/2013 z 31. marca 2014 zrušuje a vec vracia Krajskému súdu v Banskej Bystrici na ďalšie konanie.

4. Krajský súd v Banskej Bystrici je povinný uhradiť trovy právneho zastúpenia štátneho podniku Vojenské lesy a majetky Slovenskej republiky, š. p., Lesnícka 23, Pliešovce, v sume 340,90 € (slovom tristoštyridsať eur a deväťdesiat centov) na účet advokáta JUDr. Miloša Barbuša, Advokátska kancelária, Štúrova 13, Bratislava, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

5. Sťažnosti vo zvyšnej časti nevyhovuje.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) uznesením č. k. III. ÚS 430/2014-60 z 2. júla 2014 prijal na ďalšie konanie sťažnosť štátneho podniku Vojenské lesy a majetky Slovenskej republiky, š. p., Lesnícka 23, Pliešovce (ďalej len „sťažovateľ“), v časti pre

namietané porušenie jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na vyjadrenie sa ku všetkým vykonávaným dôkazom podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, základného práva na rovnosť účastníkov v konaní podľa čl. 47 ods. 3 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 43 Cob/166/2012 z 31. októbra 2012 a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 4 Obdo 7/2013 z 31. marca 2014.

Zo sťažnosti, z k nej pripojených príloh a vyžiadaného spisu Okresného súdu Zvolen (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 16 Cb 36/2008 vyplýva, že 14. decembra 2007 bola okresnému súdu doručená žaloba obchodnej spoločnosti JURKO 3, s. r. o., Šafárikovo námestie 7, Bratislava... (ďalej len „žalobkyňa“), ako právnej nástupkyne J. H... (ďalej len „právny predchodca žalobkyne“), ktorou sa na základe zmluvy o postúpení pohľadávky z 10. decembra 2007 (č. l. 84 spisu) domáhala proti sťažovateľovi... ako žalovanému zaplata sumy 5 351 050 Sk (177 622,31 €) s príslušenstvom z titulu zmluvnej pokuty (sankcie) podľa čl. 8 rámcovej zmluvy uzavretej 9. januára 2003 medzi sťažovateľom ako dodávateľom a právnym predchodcom žalobkyne ako odberateľom (č. l. 17 – 19 spisu, ďalej len „rámcová zmluva“) za nedodanie ihličnatého dreva v dohodnutom objeme za rok 2004.

Okresný súd rozsudkom č. k. 16 Cb 36/2008-297 z 31. marca 2010 žalobu žalobkyne zamietol, avšak krajský súd uznesením sp. zn. 43 Cob 171/10 z 24. júna 2010 uvedený rozsudok zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie z dôvodu potreby doplnenia dokazovania, pokiaľ ide o pravosť, správnosť a pravdivosť obsahu dodatku k rámcovej zmluve z 3. decembra 2004.

Okresný súd ďalším rozsudkom č. k. 16 Cb 36/2008-523 zo 4. júna 2012 rozhodol, že sťažovateľ je povinný zaplatiť žalobkyňi *„177.622,32 EUR s 9,43 % úrokom z omeškania ročne od 31. 05. 2007 až do zaplata, a to do 3 dní od právoplatnosti tohto*

rozhodnutia“, čo krajský súd rozsudkom sp. zn. 43 Cob/166/2012 z 31. októbra 2012 potvrdil.

Proti rozsudku krajského súdu podal sťažovateľ dovolanie podľa § 237 písm. f) Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) odôvodnené tým, že konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, a že uvedené rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci [§ 241 ods. 2 písm. b) a c) OSP]. Najvyšší súd uznesením sp. zn. 4 Obdo 7/2013 z 31. marca 2014 dovolanie sťažovateľa odmietol z dôvodu, že *„v danom prípade dovolanie žalovaného proti rozsudku odvolacieho súdu nie je podľa § 238 O. s. p. prípustné a vada uvedená v § 237 písm. f) O. s. p. (ani žiadna iná procesná vada v zmysle citovaného ustanovenia) zistená nebola... So zreteľom na odmietnutie dovolania pre jeho neprípustnosť, nezaoberal sa dovolací súd otázkou vecnej správnosti napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu.“*

Sťažovateľ opakujúc argumenty týkajúce sa charakteru, spôsobu uzavretia a obsahu rámcovej zmluvy vrátane jej dodatkov s poukazom na zákonnú úpravu a konkrétnu judikatúru všeobecných súdov týkajúcu sa dokazovania a ne/platnosti právnych úkonov v predloženej sťažnosti namietal, že napadnutým rozsudkom krajského súdu (v spojení s rozsudkom okresného súdu) *„boli závažným spôsobom bez náležitého odôvodnenia rozhodnutia vo veci samej porušené jeho práva na spravodlivý súdny proces“*. Napadnutý rozsudok krajského súdu podľa jeho názoru *„nesplňa všetky zákonom ustanovené požiadavky na obsah odôvodnenia súdneho rozhodnutia, v dôsledku čoho nie je presvedčivé. Je zjavné, že prvostupňový ani druhostupňový súd si neosvojili ustanovenia OSP upravujúce náležitosti písomného vyhotovenia rozsudku...“*, a preto nimi vydané rozhodnutia obsahujú *„vady procesnej povahy, ktoré mali za následok nesprávne a nezákonné rozhodnutie vo veci samej“*. Sťažovateľ tvrdí, že napriek tomu, že vzniesol *„79 námietok a ďalšie štyri zásadné procesné námietky týkajúce sa procesných väd konania, odvolací súd sa nezaoberal ani jednou, naopak, vyjadroval sa ku skutočnostiam, ktoré predmetom odvolania neboli“*. Aj *„rozhodnutie o dovolaní je v zásade nepresvedčivé, nezrozumiteľné a neurčité a... trpí vadami, ktoré spôsobujú jeho nepreskúmateľnosť“*. Ani jeden z vo veci konajúcich súdov *„sa jasným, právne korektným a zrozumiteľným spôsobom nevyrovnal so všetkými skutkovými a právnymi skutočnosťami, ktoré boli pre rozhodnutie*

vo veci relevantné..., nedal odpoveď na podstatné právne otázky nastolené sťažovateľom... a nevysporiadal sa s judikátmi, na ktoré sťažovateľ v priebehu celého súdneho konania poukazoval“. Išlo o viaceré procesné pochybenia okresného súdu týkajúce sa napr. toho, že J. a H. boli vypočutí ako svedkovia napriek tomu, že v čase uzavretia rámcovej zmluvy a jej dodatkov boli štatutárnymi zástupcami sťažovateľa, že krajský súd sa nevysporiadal s námietkou sťažovateľa o tom, že okresný súd na pojednávaní konanom 14. mája 2012 nepostupoval v súlade s § 129 ods. 1 OSP, že v rámci odvolacieho konania sťažovateľovi nebolo doručené podanie žalobkyne z 24. júla 2012, že vo veci konajúce súdy nedostatočne zistili skutkový stav a nevykonali všetky ním navrhované dôkazy, pričom konkrétne poukázal na konštatáciu, že *„neuniesol dôkazné bremeno... vo vzťahu k dokazovaniu ohľadom pravosti a pravdivosti dodatku k rámcovej zmluve zo dňa 03. 12. 2004“*, čo však nemá oporu vo vykonanom dokazovaní. Okrem toho najvyšší súd v danej veci nepostupoval v súlade so svojou skoršou judikatúrou uverejnenou v časopise Zo súdnej praxe č. 5/2000 týkajúcou sa povinnosti vykonať všetky stranami navrhované dôkazy, pretože z ním vydaného rozhodnutia *„vôbec nie je zrejmé, prečo nebolo vykonané znalecké dokazovanie, napriek tomu, že toto bolo uložené v rozhodnutí odvolacieho súdu“*.

Na základe výzvy ústavného súdu sa k veci listom sp. zn. Nobs 58/2014 (KP 3/2014-24 z 21. júla 2014 vyjadril JUDr. Juraj Seman, predseda obchodnoprávneho kolégia najvyššieho súdu, v ktorom okrem iného uviedol:

„Aj najvyšší súd má za nepochybné, že jedným z princípov spravodlivého súdneho konania v zmysle citovaného článku Ústavy SR a čl. 6 ods. 1 Dohovoru, je právo účastníka občianskeho súdneho konania na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia (§ 157 ods. 1 O. s. p.), ktoré vyžaduje, aby sa súd jasným, právne korektným a zrozumiteľným spôsobom vyrovnal so všetkými skutkovými a právnymi skutočnosťami, ktoré sú pre jeho rozhodnutie vo veci podstatné a právne významné. Podľa názoru tunajšieho súdu, sťažnosťou napadnuté rozhodnutie uvedené atribúty splňa. Najvyšší súd sa v napadnutom uznesení podrobne zaoberal námietkami sťažovateľa v rozsahu potrebnom na rozhodnutie o prípustnosti (nepripustnosti) dovolania bez toho, aby posudzoval správnosť skutkových alebo právnych záverov vo veci konajúcich súdov. Máme za to, že najvyšší súd riadne odôvodnil záver, ku ktorému dospel (o odmietnutí dovolania), jeho odôvodnenie je z ústavného hľadiska

akceptovateľné, nevykazuje známky svojvôle, ani neprekračuje rámec posudzovania prípustnosti dovolania.

Vo vzťahu k námietke sťažovateľa, že Najvyšší súd SR sa vo svojom rozhodnutí nevysporiadal s judikátmi, na ktoré sťažovateľ vo svojom dovolaní poukázal, má najvyšší súd za to, že táto skutočnosť sama osebe nemôže viesť k záveru o nedostatočnom odôvodnení napadnutého uznesenia. Najvyšší súd sa dostatočne jasne, zreteľne a obsažné vysporiadal s dôvodmi a úvahami, ktoré ho viedli k záveru, ku ktorému v predmetnej veci dospel a na ktorých v celom rozsahu zotrúva.

V nadväznosti na vyššie uvedené najvyšší súd zastáva názor, že medzi napadnutým uznesením a namietaným porušením základných práv zaručených Ústavou SR, resp. práv zaručených Dohovorom, neexistuje taká spojitosť, ktorá by umožňovala vysloviť záver o ich porušení. Preto navrhujeme, aby Ústavný súd SR uznesením vyslovil, že sťažovateľom namietané základné práva podľa príslušných článkov Ústavy SR, ani právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru, uznesením NS SR sp. zn. 4 Obdo/7/20136 zo dňa 21. 03. 2014 porušené nebolo.“

Na základe výzvy ústavného súdu sa k veci listom sp. zn. Spr 1432/14 z 28. júla 2014 vyjadril aj predseda krajského súdu, v ktorom po opise skutkových okolností danej veci uviedol, že s námietkami sťažovateľa nesúhlasí, pričom poukázal na rozsiahle odôvodnenie napadnutého rozsudku krajského súdu. Podľa jeho názoru:

«Krajský súd... v prejednávanej veci rozhodol rovnako ako aj okresný súd nezávisle a nestranne, na základe riadne zisteného skutkového stavu, pričom vychádzal výlučne z listín a ústnych prejavov predvolaných osôb, ktoré sú zaznamenané v zápisniciach o pojednávaní, ktoré tvoria súčasť spisového materiálu a svoje skutkové zistenia právne zdôvodnil.

Rozhodnutie krajského súdu nie je preto nepreskúmateľné a je riadne zdôvodnené, čím bolo právo sťažovateľa na spravodlivý proces dodržané. Krajský súd je toho právneho názoru, že odôvodnenie rozhodnutia nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam a ktoré dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby riešili všetky detaily (II. ÚS 432/2008).

Krajský súd je preto toho právneho názoru, že navrhovateľovi nebola postupom odvolacieho súdu odňatá možnosť konať pred súdom a ani mu nebolo znemožnené realizovať jeho procesné práva, a to robiť prednesy, navrhovať dôkazy, vyjadrovať sa k vykonaným dôkazom aj k právnej stránke veci a pod. a nebol mu odňatý ani prístup k súdu a právo na určitú kvalitu súdneho konania pred nezávislým a nestranným súdom. K porušeniu čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky by došlo len vtedy, ak by bola sťažovateľovi akýmkoľvek spôsobom odmietnutá možnosť domáhať sa svojho práva na nezávislom a nestrannom súde, čo sa nestalo.

V tejto súvislosti odvolací súd dodáva, že reálne uplatnenie a garantovanie základného práva na súdnu ochranu nielenže neznamená právo na úspech v konaní, ale ani nárok na to, aby všeobecné súdy preberali alebo sa riadili výkladom všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorý predkladá účastník konania (napr. IV. ÚS 340/2004).

Ústavný súd vo svojej konštantnej judikatúre uvádza, že nie je súdom vyššej inštancie rozhodujúcim o opravných prostriedkoch v rámci sústavy všeobecných súdov. Rovnako konštatuje, že ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležité zistený skutkový stav, a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa vymedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (napríklad I. ÚS 193/2014 zo 7. mája 2014).

Ako to vyplýva z predloženej ústavnej sťažnosti, sťažovateľ nesúhlasí s meritórnym rozhodnutím okresného a krajského súdu, teda spochybňuje jeho vecnú správnosť. Účelovo tak robí pod pláštikom „porušenia základných procesných práv“, aby dodal svojej sťažnosti ústavnoprávny rozmer. Účastníci konania v ostatnom období produkujú obsiahle podania, v ktorých spochybňujú všetky možné skutočnosti, aby si následne vytvárali podmienky pre „arbitrárne rozhodnutie“ s ktorými sa všetkými všeobecný súd nezaoberal. V posudzovanom prípade sťažovateľ uvádza, že vzniesol 79 námietok, ktoré sa však týkajú vzniku uplatňovanej pohľadávky a okrem toho vzniesol 4 procesné námietky.

Z ústavnej sťažnosti nevyplýva, že rozhodnutím krajského súdu boli porušené niektoré základné práva a slobody chránené ústavou alebo medzinárodnými zmluvami.

Posudzované rozhodnutie je riadne zdôvodnené a v žiadnom prípade ho nie je možné kvalifikovať ako arbitrárne.»

Na uvedené vyjadrenia reagoval sťažovateľ podaním z 24. septembra 2014 s tým, že sa v plnom rozsahu pridržiava obsahu podanej sťažnosti.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Predmetom sťažnosti je námietka porušenia základných práv sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 3 a čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru rozsudkom (odvolacieho) krajského súdu sp. zn. 43 Cob/166/2012 z 31. októbra 2012 a uznesením (dovolacieho) najvyššieho súdu sp. zn. 4 Obdo 7/2013 z 31. marca 2014 v obchodnom spore o zaplatenie sumy 177 622,31 € s príslušenstvom (pozri I. časť odôvodnenia tohto nálezu, pozn.).

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 47 ods. 3 ústavy všetci účastníci sú si v konaní podľa odseku 2 rovní.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

1. Ústavný súd už v náleze sp. zn. III. ÚS 331/04 zo 16. marca 2005 judikoval, že právo na súdnu ochranu nie je absolútne, ale v záujme zaistenia najmä právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha obmedzeniam, resp. podmienkam (čl. 46 ods. 4 v spojení s čl. 51 ods. 1 ústavy), akými sú napr. spôsobilosť byť účastníkom konania, povinnosť právneho zastúpenia v niektorých prípadoch, zákonom ustanovené náležitosti návrhu na začatie konania, zákonné lehoty a pod. Vzhľadom na význam práva na súdnu ochranu v právnom štáte na záver o nesplnení podmienok konania nepostačuje iba pochybnosť o ich splnení, ale nesplnenie podmienok konania musí byť preukázané mimo rozumných pochybností.

Podľa čl. 46 ods. 4 ústavy podmienky a podrobnosti o súdnej a inej právnej ochrane ustanoví zákon.

Podľa čl. 51 ods. 1 ústavy domáhať sa práv uvedených v... čl. 44 až 46 tejto ústavy sa možno len v medziach zákonov, ktoré tieto ustanovenia vykonávajú.

Podľa § 1 OSP tento upravuje postup súdu a účastníkov v občianskom súdnom konaní tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov, ako aj výchova na zachovávanie zákonov, na čestné plnenie povinností a na úctu k právam iných osôb.

Podľa § 2 OSP v občianskom súdnom konaní súdy prejednávajú a rozhodujú spory a iné právne veci, uskutočňujú výkon rozhodnutí, ktoré neboli splnené dobrovoľne, a dbajú pri tom na to, aby nedochádzalo k porušovaniu práv a právom chránených záujmov fyzických a právnických osôb a aby sa práva nezneužívali na úkor týchto osôb.

Podľa § 3 OSP občianske súdne konanie je jednou zo záruk zákonnosti a slúži na jej upevňovanie a rozvíjanie. Každý má právo domáhať sa na súde ochrany práva, ktoré bolo ohrozené alebo porušené.

Podľa § 103 OSP kedykoľvek za konania prihliada súd na to, či sú splnené podmienky, za ktorých môže konať vo veci (podmienky konania).

Najvyšší súd v uznesení sp. zn. 3 Cdo 92/2004 z 1. novembra 2004 konštatoval, že ustanovenie § 103 OSP ukladá súdu povinnosť v každom štádiu konania prihliadnúť na to, či sú splnené všetky zákonom ustanovené procesné podmienky konania, aby súdne konanie mohlo prebehnúť a aby súd mohol vydať rozhodnutie. Jednou zo základných procesných podmienok konania, ktoré je súd povinný skúmať z úradnej povinnosti (t. j. aj bez návrhu), je splnenie podmienky civilnoprávnej subjektivity, t. j. spôsobilosti byť účastníkom civilného procesu v zmysle § 19 OSP. Nedostatok spôsobilosti byť účastníkom konania je neodstrániteľným nedostatkom podmienky konania, ktorý vedie k zastaveniu konania podľa § 104 ods. 1 prvej vety OSP; nemožno ho odstrániť ani opravou podľa § 43 OSP, pretože nejde o vadu podania spočívajúcu v jeho nesprávnosti alebo neúplnosti. V sporových konaniach, ktoré možno začať iba na základe žaloby, je žalovaným ten, koho žalobca v žalobe ako účastníka konania takto v zmysle § 90 OSP označil.

Ústavný súd preskúmal aj rozsudok krajského súdu, pričom postupoval podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Zvolský a Zvolská.

Preskúmaním rozsudku krajského súdu sp. zn. 43 Cob/166/2012 z 31. októbra 2012, uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 4 Obdo 7/2013 z 31. marca 2014, ako aj vyžiadaného spisu okresného súdu sp. zn. 16 Cb 36/2008 ústavný súd zistil, že nielen najvyšší súd, ale

ani krajský súd a okresný súd dosiaľ neskúmali splnenie jednej z procesných podmienok konania, a to spôsobilosti sťažovateľa (t. j. žalovaného) byť účastníkom konania pred nimi.

Ako bolo uvedené v I. časti odôvodnenia tohto nálezu, žalobkyňa v žalobe ako žalovaného označila sťažovateľa..., pričom k žalobe okrem výpisu sťažovateľa z obchodného registra ako dôkaz pripojila aj právny titul – notársky neoverenú kópiu rámcovej zmluvy vrátane dvoch dodatkov k tejto zmluve z 12. decembra 2003 a ďalších dokumentov. Sťažovateľ počas celého konania namietal pred všeobecnými súdmi neplatnosť rámcovej zmluvy, ktorú však tieto súdy náležite podľa názoru ústavného súdu nepreskúmali.

Na rozdiel od všeobecných súdov pozornosti ústavného súdu neušla skutočnosť, že uvedenú rámcovú zmluvu na strane dodávateľa neuzatvoril sťažovateľ, ale subjekt označený ako „*Vojenské lesy a majetky š. p. Pliešovce, Odštepny závod Kežmarok, Baštová 18, Kežmarok, zastúpený: M. H...*“.

Už zo žalobkyňou predloženého výpisu sťažovateľa z obchodného registra pritom vyplýva, že M. H. funkciu štatutárneho orgánu/riaditeľa nikdy nevykonával, ale že v období od 18. januára 1993 do 16. februára 2004 pôsobil ako vedúci odštepného závodu Kežmarok ako jednej z organizačných zložiek sťažovateľa.

Následným šetrením vo verejne prístupnom registri Štatistického úradu Slovenskej republiky ústavný súd zistil, že právnická osoba, ktorej bolo pridelené..., s obchodným menom „*Vojenské lesy a majetky SR, š. p., odštepny závod*“ a adresou sídla „*Baštova 18, 060 01 Kežmarok*“, zanikla ešte 24. júna 1999, t. j. tri a pol roka (!) pred uzavretím uvedenej rámcovej zmluvy, z ktorej mal žalobkyni vzniknúť nárok (právo) na zaplatenie zmluvnej pokuty.

Napriek tomu, že uvedené skutočnosti jasne nasvedčujú tomu, že žalobkyňa podala žalobu proti subjektu nespôsobilému byť účastníkom konania, pretože na základe uvedenej rámcovej zmluvy nemohol vzniknúť žiaden procesnoprávny vzťah medzi ňou

a sťažovateľkou, obsahom ktorého by bolo (okrem iného aj) platenie sankcií v zmysle čl. 8 tejto zmluvy, žiaden zo všeobecných súdov sa nielen s týmito skutočnosťami, ale ani s ich dopadom na platnosť rámcovej zmluvy dosiaľ nevysporiadal.

Aj v ďalšom rozhodnutí – rozsudku sp. zn. 5 Cdo 61/03 z 23. júla 2003 – najvyšší súd konštatoval, že právnické osoby zapisované do obchodného registra sa stávajú subjektmi práva, t. j. nadobúdajú právnu subjektivitu, a teda aj spôsobilosť byť účastníkom konania dňom svojho vzniku, ktorým je deň ich zápisu do uvedeného registra, a strácajú túto subjektivitu dňom výmazu z obchodného registra. Posudzovanie otázky právnej subjektivity účastníka konania v občianskom súdnom konaní predpokladá jeho riadne označenie. I keď v prípade právnických osôb sú ich základnými pojmovými znakmi názov a sídlo, nie sú tieto údaje jedinými identifikačnými znakmi, ktoré právnickú osobu identifikujú. Takýmto identifikačným údajom je aj identifikačné číslo právnickej osoby, ktoré sa povinne zapisuje do obchodného registra. V závere tohto rozhodnutia najvyšší súd dospel k záveru, že účastníkovi konania (žalovanému) bola odňatá možnosť konať pred súdom práve z dôvodu nesprávneho posúdenia otázky jeho spôsobilosti byť účastníkom konania.

Podľa názoru ústavného súdu ak krajský súd a najvyšší súd vo svojich rozhodnutiach nezohľadnili uvedené východiská, potom ich prístup nemožno hodnotiť inak ako prísne formalistický, odporujúci obsahu základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivé súdne konanie. Spravodlivosť, ktorá je osobitne zvýraznená nielen v čl. 6 ods. 1 dohovoru, ale aj v ustanoveniach § 1 a § 117 ods. 1 OSP, je totiž kritériom ukladajúcim každému všeobecnému súdu povinnosť hľadať také riešenie ním prejednávanej veci, ktoré nebude možné vyhodnotiť ako extrémne nesúladne s princípom spravodlivosti a popierajúce zmysel a účel príslušných zákonných ustanovení.

Realizáciu základného práva na spravodlivý súdny proces podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru umožňujú predovšetkým ustanovenia § 205 OSP v odvolacom konaní a ustanovenia § 237 OSP v dovolacom konaní, ktoré treba vykladať tak, aby ich prostredníctvom bola poskytnutá plná ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov.

Reštriktívny výklad kompetencií najvyšším súdom, ktorý nepostupoval v zmysle vlastnej judikatúry, v okolnostiach danej veci viedol k neposkytnutiu súdnej ochrany označeným právam sťažovateľa a ako taký je z ústavného hľadiska neakceptovateľný.

Na základe uvedeného zistenia ústavný súd druhým bodom výroku tohto nálezu vyslovil, že uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 4 Obdo 7/2013 z 31. marca 2014 bolo porušené základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Vzhľadom na tento záver bolo namieste napadnuté uznesenie najvyššieho súdu podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a jemu zodpovedajúcemu § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde zrušiť, tak ako to vyplýva z bodu 3 výroku tohto nálezu.

2. Keďže identického pochybenia, ktoré bolo vytknuté najvyššiemu súdu, sa dopustil aj krajský súd, ústavný súd v bode 1 výroku tohto nálezu vyslovil, že jeho rozsudkom sp. zn. 43 Cob/166/2012 z 31. októbra 2012 došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, a zároveň v bode 3 výroku tohto nálezu napadnutý rozsudok podľa čl. 127 ods. 2 ústavy v spojení s § 56 ods. 2 a 3 zákona o ústavnom súde zrušil a vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie.

Podľa § 56 ods. 6 zákona o ústavnom súde je krajský súd v ďalšom konaní viazaný právnym názorom ústavného súdu vysloveným v tomto náleze, preto jeho úlohou bude opätovne rozhodnúť o podanom odvolaní sťažovateľa s tým, že so zreteľom na citovanú judikatúru najvyššieho súdu najprv preskúma procesné podmienky konania a až následne posúdi ich dopad na platnosť rámcovej zmluvy.

3. V okolnostiach posudzovaného prípadu ústavný súd nepovažoval za potrebné ďalej sa zaoberať námietkami porušenia základného práva sťažovateľa na rovnosť účastníkov v konaní podľa čl. 47 ods. 3 ústavy a základného práva na vyjadrenie sa ku všetkým vykonávaným dôkazom podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, pretože tieto by mali ústavnoprávnu relevanciu len v prípade, ak by sťažovateľovi bolo bez akýchkoľvek

rozumných pochybností priznané procesné postavenie účastníka v konaní pred všeobecnými súdmi. Z uvedeného dôvodu ústavný súd sťažnosti v tejto časti nevyhovel, a rozhodol o nej tak, ako to je uvedené v bode 5 výroku tohto nálezu.

Už len okrajovo ústavný súd konštatuje, že nevidí problém vo vypočítaní fyzických osôb okresným súdom ako svedkov, pretože tieto výpovede môžu byť právne významné z hľadiska prípadného trestného konania.

III.

Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Právny zástupca sťažovateľa listom zo 6. februára 2015 vyčíslil trovy konania celkovou sumou 2 831,37 €.

Ústavný súd podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov priznal sťažovateľovi náhradu trov konania v celkovej sume 340,90 € pozostávajúcej z odmeny za dva úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie sťažnosti – vykonaných v roku 2014) v sume po 134 € a z dvoch režijných paušálov v sume po 8,04 € plus 20 % DPH, ktorú zaviazal uhradiť krajský súd (bod 4 výroku nálezu).

Za rozšírenie sťažnosti z 25. júna 2014 o ďalšieho odporcu prezentovanej ako ďalší úkon právnej služby ústavný súd sťažovateľovi osobitnú náhradu nepriznal, pretože pri náležitej odbornej starostlivosti tak právny zástupca mohol urobiť už v sťažnosti z 2. júna 2014. Z uvedených zistení ústavného súdu navyše vyplýva, že obsahom tohto podania sú argumenty, ktoré neboli podstatné pre rozhodnutie ústavného súdu v merite veci (bod 5 výroku nálezu).

IV.

Ústavný súd v bodoch 2 až 5 výroku uznesenia č. k. III. ÚS 430/2014-60 z 2. júla 2014 podľa § 52 ods. 2 zákona o ústavnom súde rozhodol o dočasných opatreniach.

Podľa § 52 ods. 3 zákona o ústavnom súde dočasné opatrenie zaniká najneskoršie právoplatnosťou rozhodnutia vo veci samej, ak ústavný súd nerozhodne o jeho skoršom zrušení.

To znamená, že od tohto momentu disponuje právomocou vydávať predbežné oparenia v napadnutom konaní krajský súd.

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 17. februára 2015